

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 551/2024-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **ADONA-TABERN, s.r.o.**, Farská 12, Nitra, IČO 44 035 101, zastúpenej JUDr. Evou Hlaváčovou, advokátkou, Farská 12, Nitra, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/107/2023 zo 16. júla 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 25. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že na Okresnom súde Nitra bolo pod sp. zn. 19C/291/2013 vedené konanie o žalobe sťažovateľky o zaplatenie sumy 107 443,54 eur z titulu náhrady nákladov vynaložených sťažovateľkou na prenajatú nehnuteľnosť. Okresný súd rozsudkom žalobu zamietol. Sťažovateľka podala proti predmetnému rozhodnutiu odvolanie, ktoré Krajský súd v Nitre odmietol s odôvodnením, že pokiaľ elektronické podanie podpísala [REDAKOVANÉ], použijúc pritom svoj kvalifikovaný elektronický podpis (ďalej len „KEP“), nemožno hovoriť o splnení podmienky podpísania odvolania advokátkou, ide teda o odvolanie podané bez autorizácie advokátky ako právnej zástupkyne sťažovateľky. Odvolací súd zastával názor, že dodatočné poverenie [REDAKOVANÉ] nespĺňa podmienky zaručenej elektronickej konverzie pôvodného listinného dokumentu a taktiež ho nemožno akceptovať ako substitučné splnomocnenie advokáta pre zamestnanca advokáta, keďže neobsahuje poverenie pre zamestnanca na zastúpenie v konkrétnej veci. Odvolací

súd ďalej konštatoval, že nie je prípustné k podaniu advokáta poverenie prostredníctvom KEP pre jeho zamestnanca, keďže advokát má povinnosť v komunikácii so súdom používať svoju elektronickú schránku, ktorej je majiteľom. Ďalej odvolací súd poukázal na to, že [REDACTED] nepreukázala, že je zamestnankyňou advokátky ani spoločnosti ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Eva Hlaváčová, spol. s r. o., a preto nemohla pri tomto úkone zastúpiť advokátku podľa § 16 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

3. Sťažovateľka podala v zákonnej lehote proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, v ktorom namietala, že jednou zo základných zásad civilného súdneho konania je povinnosť súdov primárne skúmať splnenie podmienok konania, a to z úradnej povinnosti. Odhliadnuc od dôvodov dovolania, sťažovateľka namietala spôsob doručovania podaní a rozhodnutí v súdnom konaní a označovanie právnej zástupkyne sťažovateľky. Súdom vyčítala, že nie je jasné, koho vnímali ako právneho zástupcu sťažovateľky, či advokátku ako fyzickú osobu alebo spoločnosť ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Eva Hlaváčová, spol. s r. o., ako právnickú osobu, v ktorej je advokátka konateľkou. V nadväznosti na uvedené sťažovateľka v dovolaní uviedla, že súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd svojím postupom porušili jej právo na spravodlivý proces.

4. Súd prvého stupňa od samého začiatku konal so zástupcom sťažovateľky ako spoločnosťou s ručením obmedzeným. Neskôr však konal (bez povšimnutia) s iným subjektom práva bez plnej moci, a to s právnou zástupkyňou JUDr. Evou Hlaváčovou, advokátkou, ako fyzickou osobou, ktorú zastupoval na pojednávaní vo veci koncipient. Oba sudy prehliadli, že subjekt JUDr. Eva Hlaváčová, advokátka, nemá na zastupovanie v súdnom spise založenú plnú moc. Ani jeden zo súdov nevyzval sťažovateľku, resp. advokátku JUDr. Evu Hlaváčovú na predloženie plnej moci.

5. Dovolací súd dovolanie sťažovateľky odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Dovolací súd v napadnutom uznesení potvrdil, že v prípade nesprávneho doručovania písomností má toto za následok neúčinnosť takéhoto úkonu. Tiež potvrdil, že absencia procesného plnomocenstva je nedostatkom podmienok konania, ktorá je odstrániteľná na výzvu súdu. Ak súd nevyzval účastníka na odstránenie nedostatku plnomocenstva a jeho podanie odmietol, došlo k odňatiu možnosti účastníka konať pre súdom a pri tomto procesnom pochybení súdu dochádza k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

7. Sťažovateľka zastáva názor, že boli naplnené dovolacie dôvody podľa § 420 písm. f) CSP. Neobstojí argument dovolacieho súdu, že v danom prípade nejde o povinné zastúpenie advokátom, preto mohla sťažovateľku zastupovať aj právnická osoba bez toho, aby mala v predmete podnikania poskytovať právnych služieb, preto nešlo o neúčinné doručovanie písomností sťažovateľke. Dovolaciemu súdu zrejme uniklo, že právnická osoba ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Eva Hlaváčová, spol. s r. o., zastupovala v konaní sťažovateľku ako žalovanú súbežne v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 9C/179/2013, pričom podľa § 89 ods. 2 CSP by zástupca, ktorý nie je advokátom, nemal vystupovať ako zástupca vo viacerých konaniach. Sťažovateľka

nesúhlasí s tvrdením dovolacieho súdu, že námietka o neúčinnom doručení sa javí ako účelová, čo podľa sťažovateľky nie je zákonným dôvodom na odmietnutie dovolania pri zjavnom porušení zákona zo strany okresného súdu, ako aj krajského súdu. Je povinnosťou súdu v každom štádiu konania sledovať, či sú splnené procesné podmienky na vedenie konania, a túto vadu mal odstraňovať už okresný súd výzvou na odstránenie vady absencie plnej moci. Tým, že odvolací súd odmietol odvolanie sťažovateľky, porušil zároveň jej právo na spravodlivý proces.

8. Dovolací súd dal sťažovateľke za pravdu v tom, že nedostatok plnej moci zástupcovi v konaní je možné považovať za nedostatok, ktorý síce možno odstrániť (hlavne na výzvu súdu), v dovolacom konaní však tento nedostatok nejde zhojiť.

9. Sťažovateľka nesúhlasí s arbitrárnym názorom dovolacieho súdu, že v prípade JUDr. Evy Hlaváčovej ako advokátky (fyzickej osoby) a v prípade konateľky ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Eva Hlaváčová, spol. s r. o., išlo o tú istú osobu. Tento názor dovolacieho súdu považuje sťažovateľka za rozporný s teóriou subjektov a ich rozlišovania na fyzické osoby a právnické osoby, taktiež rozlišovania v spôsobe podnikania a zodpovednosti, rozdielnosti elektronických schránok na doručovanie písomností a pod. Ide de iure o dva absolútne odlišné subjekty práva, ktoré nie je možné za žiadnych okolností zmiešavať do jedného zodpovednostného subjektu. Ani sám dovolací súd nepopiera, že súdy nižšej inštancie pochybili, ak nevyzvali sťažovateľku na doručenie riadnej a platnej plnej moci.

10. Dovolací súd poukázal na starú rímsku zásadu, podľa ktorej nie je možné ťažiť z vlastnej nepoctivosti. Aj tento názor dovolacieho súdu sťažovateľka považuje za arbitrárny bez opory v zákone a zároveň protirečivý k vlastným zákonným záverom v napadnutom uznesení, keďže sťažovateľka s pochybením súdov nemá nič spoločné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľky, ktoré považuje za protirečivé, arbitrárne, nezákonné a porušujúce jej právo na spravodlivý proces. Účelom napadnutého rozhodnutia je zhojiť nezhojiteľné vady procesného postupu súdov nižšej inštancie prenášaním zodpovednosti na sťažovateľku so závermi nemajúcimi oporu v zákone.

12. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej

reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

13. Právo na súdnu ochranu sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za ktorých splnenia civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred súdom vrátane dovolacích konaní, v ktorých sa (popri všeobecných procesných podmienkach) uplatňujú aj ďalšie, osobitné procesné podmienky dovolacieho konania.

14. V nadväznosti na uvedené východiská ústavný súd, poukazujúc na svoju doterajšiu judikatúru, považuje za potrebné zdôrazniť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

15. Vychádzajúc z už uvedenej judikatúry, sa úloha ústavného súdu v tejto veci obmedzuje na posúdenie, či najvyšší súd v predmetnom uznesení dostatočným spôsobom odôvodnil svoj záver o neprípustnosti dovolania.

16. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovateľka vyvodzovala prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f) CSP, pretože podľa jej názoru bolo porušené jej právo na spravodlivý proces tým, že okresný súd a krajský súd postupovali procesne nesprávne, pokiaľ (i) v súdnom konaní doručovali rozhodnutia subjektu (ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Eva Hlaváčová, spol. s r. o.), ktorý nemal v relevantnom čase v predmete podnikania zapísané „poskytovanie právnych služieb“, (ii) nevyzvali advokátku JUDr. Evu Hlaváčovú (ako fyzickú osobu) na preloženie plnomocenstva.

17. Po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd v jeho odôvodnení interpretoval dotknutú právnu úpravu týkajúcu sa mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania [§ 420 písm. f) CSP] a vo vzťahu k nej posúdil relevantnosť jednotlivých argumentačných námietok sťažovateľky.

18. V súvislosti s doručovaním meritórnych rozhodnutí súdmi nižšej inštancie spoločnosti ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Eva Hlaváčová, spol. s r. o., dovolací súd konštatoval, že v danom prípade išlo o spor bez povinného právneho zastúpenia, čo nevylučovalo zastúpenie sťažovateľky prostredníctvom tejto právnickej osoby (tzv. všeobecného zástupcu), ktorá v relevantnom čase už nemala v obchodnom registri zapísaný ako predmet podnikania „poskytovanie právnych služieb“, ku ktorého výmazu došlo počas dotknutého súdneho konania. Uvedené tak nespôsobilo neúčinnosť doručovania písomností vrátane rozhodnutí, čo napokon sťažovateľka ani jej právna zástupkyňa v základnom konaní nenamietali, sťažovateľka zostala pasívna napriek tomu, že z doručovaných písomností jej bolo zrejmé (minimálne od 12. júla 2018), že súdy konajú s pôvodným právnym zástupcom. Na výzvu najvyššieho súdu sťažovateľke táto oznámila, že do právoplatného skončenia konania eviduje len plnú moc udelenú pre ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Eva Hlaváčová, spol. s r. o. Na základe uvedeného posúdil dovolací súd túto námietku sťažovateľky ako účelovú (bod 15 odôvodnenia).

19. Námietku sťažovateľky o nedostatku plnomocenstva na zastupovanie v súdnom konaní ako nedostatku podmienky konania (odstrániteľnú) posúdil najvyšší súd čiastočne ako dôvodnú, pokiaľ súdy nevyzvali sťažovateľku, resp. jej právnu zástupkyňu na odstránenie tohto nedostatku, avšak poukazujúc na (i) okolnosť, že sťažovateľku ako žalobkyňu zastupovala v konaní po celý čas rovnaká advokátka, ktorá počas konania iba zmenila spôsob výkonu advokácie, čo v konaní sťažovateľka nenamietala, a (ii) zásadu, že nikto nemôže ťažiť z vlastnej nepoctivosti, nesprávny procesný postup súdov nižšej inštancie dovolací súd nevyhodnotil ako porušujúci právo sťažovateľky na spravodlivý proces pre absenciu dostatočnej intenzity namietaného procesného pochybenia.

20. Najvyšší súd sa v napadnutom uznesení podľa názoru ústavného súdu zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom sa vysporiadal s námietkami sťažovateľky, ktorými odôvodňovala prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Vzhľadom na to, že dospel k záveru, že konanie pred okresným súdom a krajským súdom nebolo poznačené namietanou vadou zmätočnosti definovanou v § 420 písm. f) CSP v relevantnej intenzite, jej dovolanie odmietol ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je procesne prípustné [§ 447 písm. c) CSP]. Napriek uvedenému výroku najvyšší súd dovolacie námietky sťažovateľky v zásade meritórne preskúmal, čo je z hľadiska posudzovania súdnej ochrany poskytnutej sťažovateľke v konaní najpodstatnejšie.

21. Závery najvyššieho súdu nevybočujú z rámca zákonnej a ústavnej interpretácie príslušných právnych noriem. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia možno vyvodiť, že najvyšší súd odmietnutie dovolania sťažovateľky dostatočným a presvedčivým spôsobom odôvodnil, pričom tento jeho záver nemožno považovať za arbitrárny. Ústavný súd pri preskúmaní napadnutého uznesenia nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup dovolacieho súdu (v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania, pozn.), t. j. postup, ktorý by nemal oporu v zákone. Na odmietnutie dovolania najvyšším súdom boli splnené všetky náležitosti relevantného procesnoprávneho predpisu a napadnuté rozhodnutie nepopiera účel ani podstatu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

22. Ústavný súd dodáva, že z ústavnej sťažnosti, ako aj jej príloh mu je zrejmé, že úmyslom sťažovateľky bolo prostredníctvom uplatneného mimoriadneho opravného prostriedku, ako aj ústavnej sťažnosti zvrátiť spôsobený následok v podobe neúspechu v dotknutom súdnom konaní, no snaží sa tak učiniť poukazovaním na nedostatky v postupe súdov, neberúc do úvahy vlastnú pasivitu pri zastupovaní svojho klienta (pokiaľ súdy doručovali právnemu zástupcovi – právnickej osobe aj po zmene spôsobu vykonávania advokácie) ani zásadné pochybenie pri doručovaní odvolania, ktoré bolo autorizované KEP fyzickej osoby, ktorá nemohla zastúpiť advokátku sťažovateľky, pretože v tom čase nebola ani jej advokátskou koncipientkou, ani zamestnankyňou (ani advokátky ako fyzickej osoby, ani advokátskej kancelárie ako právnickej osoby), čo viedlo krajský súd k odmietnutiu odvolania sťažovateľky ako podaného bez splnenia zákonných náležitostí podľa § 363 CSP (bez meritórneho preskúmania), s čím sťažovateľka v ústavnej sťažnosti napokon ani nepolemizuje. Ústavný súd tak uzatvára, že sťažovateľke aj napriek nedostatkom v zastupovaní prostredníctvom splnomocneného zástupcu nič nebránilo, aby v dotknutom súdnom konaní účinne realizovala svoje procesné oprávnenia vyplývajúce zo zákona, teda súdna ochrana jej bola poskytnutá v ústavne požadovanej kvalite a požadovaným spôsobom.

23. Keďže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti nezistil v právnych záveroch napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo ich arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti, odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú

24. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. novembra 2024

Libor Duľa
predseda senátu